

Twaalfde zondag door het jaar A

Jer. 20,10-13

Rom. 5,12-15

Mt. 10,26-33

In 1978 publiceerde de Franse historicus Jean Delumeau zijn monumentaal werk 'La peur en occident' waarin de auteur laat zien hoezeer angst en vrees bepalend zijn geweest voor de geschiedenis van het Westen tot in onze tijd.

In het Evangelie van vandaag spreekt Jezus met bijna naïeve vanzelfsprekendheid de woorden uit: "Wees niet bevreesd voor de mensen". Als we echter om ons heen kijken en in onszelf, en als we het journaal beluisteren, zien we bijna niets anders dan vormen van angst of wantrouwen, met veel geweld als gevolg van die angst. De machtsambities van dictators, de nucleaire wapenwedloop die de wereld in zijn greep houdt en vele kleine en grote conflicten zijn bijna allemaal geworteld in de angst van de ene mens voor de andere, van het ene volk voor het andere. Hoe kan Jezus nu zeggen: "Wees niet bevreesd voor de mensen" als deze angst overal zo duidelijk is?

Wat is angst eigenlijk? We dienen er allereerst van bewust te zijn dat er angst en vrees is in vele maten en soorten. Er zijn instinctieve, onredelijke en obsessieve angsten. Er is schrik voor de nacht, voor de zee, voor de dieven, voor besmetting, voor de toekomst, voor het faillissement of voor de ondergang van de wereld. Over het algemeen kan worden gezegd dat vrees of angst een elementaire emotie is die eigen is aan elk levend organisme, mens of dier. Prikkels van angst spelen een beschermende rol. Onze angst is het rode licht dat gevaar signaleert en een reactie vereist. Ons lichaam zelf reageert met de aanmaak van meer adrenaline, met een versnelde ademhaling en een verhoogde hartslag; we produceren stresshormonen die onze spieren verkorten zodat we sneller kunnen vluchten. Angst vereist dus veel extra energie van ons lichaam en onze geest. Als gevolg daarvan lijden vele mensen in onze hyper-gestreste samenleving aan vermoeidheid en uitputting, wat resulteert in een burn-out. Maar het is altijd angst die aan de basis ligt van al dit onbehagen.

De godsdienst wordt vaak verweten dat hij de angst in de hand werkt of dat hij gedijt op angst. Een straffende God die vrees aanjaagt zou de mens moreel in het gareel moeten houden. Kerk en machthebbers speelden in de geschiedenis wel vaker onder één hoedje, zoals we dat vandaag opnieuw zien in Rusland. Toch is het bijbelse geloof er juist op gericht de mens van zijn angst te bevrijden. Het dubbelgebod van de liefde vat de hele Schrift samen. Wat liefde precies is werd ons geleerd en voorgeleefd door Jezus Christus. Liefde laat geen ruimte voor vrees; de volmaakte liefde drijft de vrees uit, leert ons de eerste Brief van Johannes (4,18). In de mate dat een mens groeit in geloof en vertrouwen, in die mate wordt hij ook bevrijd van zijn remmingen en angsten. Geschapen naar Gods beeld is de mens bestemd om vrij te ademen, om vrijmoedig te spreken en om als zoon of dochter in dialoog te treden met God. "Wat Ik u zeg in het duister, spreekt dat uit in het licht; en wat ge u in het oor hoort fluisteren, verkondigt dat van de daken. Weest niet bevreesd!" God wil geen slaven, Hij wil vrije kinderen die Hem alles toevertrouwen en helemaal op Hem vertrouwen. In dat perspectief mogen we het evangelie beluisteren waarin Jezus oproept om zonder vrees te zijn.

Maar loopt er wel een weg van angst naar liefde? Als vrees zo'n fundamentele menselijke emotie is, hoe kan men zich daarvan dan ontdoen? Dit ligt niet in het vermogen van de mens maar in die van de genade. Er is maar één weg, die van de Vreze Gods. De vrees voor mensen moet ingeruild worden voor het diep ontzag voor God. Toen koning David gezondigd had door een volkstelling te houden – alsof zijn

koningschap zou steunen op numeriek overwicht en niet op God – liet de ziener Gad hem kiezen tussen drie bestaffingen. Toen antwoordde David: “het is beter te vallen in de hand van de Heer dan in de handen van mensen.” (2 Sam 24,14) Men moet God vrezen, niet de mens. “Vrees niet hen die het lichaam doden, maar Hem die zowel ziel als lichaam in de hel kan storten”, zegt Jezus in diezelfde zin. De vreze Gods is een bijbelse categorie. De vreze Gods is het begin van de wijsheid waarvan het einde de liefde is. Het ontzag voor God is een soort groeihormoon. De aanvankelijke schrik voor de toorn van God evolueert geleidelijk naar vertrouwen in een God die groot is in vergeving en trouw. De vreze Gods wordt stilaan synoniem van een liefde die de mens alleen nog doet vrezen de goddelijke liefde te kwetsen. Vrees verandert in schroom, angst in fijngevoeligheid.

Door de vreze Gods zijn zwakke mensen uitgegroeid tot helden. Een bekend voorbeeld is het ongeletterd boerenmeisje uit Domrémy, Jeanne, die in de vijftiende eeuw op dertienjarige leeftijd de onmogelijke opdracht kreeg de Engelsen uit het land te verdrijven en de dauphin op de Franse troon te zetten. Haar devies was “Messire Dieu premier servi”. “Noch de Kerk, noch de koning, noch Frankrijk, niets en niemand anders gaat voor op Messire Dieu, de Koning van de hemel”, zei Jeanne. De liefde voor God van de maagd van Orléans overwon niet alleen haar vrees maar die van een hele natie. Zij die God beleed bij de mensen, werd daarom door Jezus als de Zijne erkend bij zijn Vader die in de hemel is. Amen.

Broeder Guerric ocso